

ПЯТАЙ ЖЫВЕ

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Дзітарапатчыня і Мастацтва

Год выдання 38-ы
№ 34 (2394)
30 красавіка 1969 г
СЕРАДА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

СВЯТА ЛУЧНАСЦІ БРАТНЯЙ

У гомане раскнутых рэк, у пошме паўднёвых вятроў, у птушых спевах, у шчодрасці ласкавага сонца, у кволай яснавай зеляніне прыходзіць да нас Першамай — свята братняй луннасці працоўных усіх зямлі ў барацьбе супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

І гэта, мусіць, сімвалічна, што Першамай прыходзіць менавіта ў сонечную пару абуджэння прыроды, што ён адначасова — і радаснае свята, і выклік стаяць і аўтаабілі, трактары і кавальніцы, трымаючы і жалезныя, хто шне абтанк, трымаючы і варыць сталь, хто робіць навуковыя адрэцкі, піша кнігі, песні, карціны — гэта свята стваральніцкай матэрыяльнай і духоўнай каштоўнасцей, свята працоўнага чалавека.

Над нашай планетай свеціць адно сонца. Пад гэтым сонцам жывуць розныя народы. Белыя, жоўтыя, чорныя. Яны гавораць на розных мовах. Яны па-рознаму будуюць сваё жыццё, па-рознаму апрацоўваюць, па-рознаму глядзяць на свет і рэчы, па-рознаму падаючы сваё лёс. Агульнае для іх — зямля, на якой жывуць, і сонца, якое яны зямлі цяplo і святло. А яшчэ, і гэта самае галоўнае — праца. Бо праца — аснова існавання людзей на зямлі, бо без працы няма чалавека, няма грамадства, няма чалавечыя.

Мінулі тысячыгоддзі, пакуль чалавечая думка прабілася да разумення таго, што асноўнае на зямлі — людская праца, што стваральнікам усіх багаццяў з'яўляецца працоўны чалавек, што галоўнай рухальнай сілай гістарычнага прагрэсу з'яўляюцца працоўныя масы. Пакуль яны ставілі аб'ектыўныя законы развіцця грамадства, пакуль усвядомілі, што праца павінна быць вольнай, што яна павінна ўзвылічвацца, а не прыніжваць чалавека, што дзела гэтага свет, у якім адзіны чалавек мае права на свабоду, у якім адзіны расквашоўвацца на пошце і крыві мільярдны павінен знікнуць, наступіць месца новаму свету, дзе расквашоўваць праца добраахотна згуртаваных вольных людзей. Геніяльны Марксі і Энгельс укавалі, што авангарднай роля ў гэтым рэвалюцыйным пераўтварэнні свету належыць рабочаму класу — перадавому атраду працоўных мас.

Абяліла Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя аб'явіла пачатак гэтага новага свету — свята сацыялізму і камунізму. Яе эдзяснілі працоўныя Расіі пад кіраўніцтвам свайго блявсга авангарда — Камуністычнай партыі. Яны ішлі на штурм сіл зла і прыгнату пад лозунгам братняй луннасці людзей працы, ішлі перамаглі. І выставілі і збудавалі новы свет. Свет, які сёння аб'яднаў і нароўна сям'ю мільярд чалавек розных краін і краёў.

Свет, які стаў пучыводнай зоркай для ўсіх прыгнечаных і скарываных, не які з надзеяй і верай глядзіць на перадавое чалавечства.

Вось чаму ў сэрцы працоўнага чалавека знаходзяць жыць вядуць партыя Закліні Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі нашай краіны, якая велічма гучыць у гэтым дні над планетай:

— Нахай жыве і Мая — дзень міжнароднай сапідарнасці працоўных і барацьбы супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм!
— Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!

— Вышэй сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму! Нашы ворагі крываць аб тым, што Савецкі Саюз быццам бы экспартуе рэвалюцыю ў іншыя краіны. Што ж, савецкія людзі — надзеяныя і сьбыры ўсіх скрываўленых і абяздоленых. Мы шчодрэ дапамагам многім народам свету будаваць новае жыццё, вышэй і звышнікі, да свята. У якіх іх трымаці рабаўнікі і грабешнікі, да свята. Тым самым савецкі чалавек здэманструваў і павягу народаў свету. А экспартуваць рэвалюцыю нельга. Яна сама вышывае і выбухае і дзе прыходзіць імяе даўгасавому чарпленню і пакатам людскім. Мы, савецкія людзі, ведаем і верым: камунізм пераможа ўсюды. Ва ўсім свеце. Будучыня — за камунізмам. А бягучы дзень павінен, распачынае нашых ворагаў — ад прадуцтва свайой

асуджанасці, ад бяспілля спыніць наступальнае шэсце камунізма.

Першамай — свята працы. А праца — гэта мір. І таму працоўныя людзі ўсёй зямлі — супраць вайны.

На варце міру стаяць вялікі Савецкі Саюз, магутны сацыялістычны садружніцкі народ. Яны, поруч з іншымі міралюбивымі народамі, поруч з прагрэсіўнымі людзьмі свету, — надзейная заслона супраць прошаку імперыялістычных агрэсараў, супраць авантур мілітарыстаў усіх масцаў.

І ў дзень міжнароднай пралетарскай сапідарнасці працоўныя масы ўсіх краін яшчэ раз адзінадушна заўважваюць:

— Вон амерыканскі імперыялістаў з В'етнама! Вон ізраільскі агрэсараў з акупіраваных арабскіх зямель! «Не!» — заходнегерманскаму рэвалюцыйнаму і нафашысцкаму! Нахай жыцьчэ паміж народам адзінадушна супраціўляцца і дабраўседства!

Заўтра, па харошай і даўняй традыцыі, савецкія людзі выйдзюць на расквашеныя вуліцы і плошчы гарадоў і калгасных вёсак, выйдзюць на святочныя дэманстрацыі, каб прапартаваць роднай партыі і Радзіме аб сваіх працоўных падаўжках Першамаю. А падарункі гэтыя сёпета — асабліва.

Сёлетні Першамай адметны тым, што ён адначасова ў юбілейны ланіскі годзе. Імя Леніна — геніяльнага прадуцтва рэвалюцыйнага вучэння Маркса і Энгельса, зявенальніка Камуністычнай партыі, стваральніка і кіраўніка першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян — бясконца дарага і блізка савецкім людзям. З імям вялікага Леніна зязяны ўсе нашы перамогі і здзяйсненні, па ягоных неўміручых заповятах жыць і працуе наш народ.

Пацідзясць гадоў пачаў, і Мая 1949 года, выступваючы на Краснай плошчы перад удзельнікамі святочнай дэманстрацыі, Уладзімір Ільіч прапарта сказаў: «Да гэтага часу, як аб каццы, гаварылі аб тым, што ўбачыць дзеші нашы, але цяпер, таварышчы, вы ясна бачыце, што закладзены нам будынак сацыялістычнага грамадства — не утопія. Яшчэ больш старанна будуюць будаваць гэты будынак нашы дзеці».

Словы Ільіча спраўдзіліся. Дзеші і ў нашы дзень, то пачынаў спаву Кастрычніка, з гонарам існуць іх эстафету. Сведчаннем гэтага — гіганцкія заводы і руднікі, тысячы будаўнічых пляцовак, багатыя калгасныя палеткі, мора электростанцыі, шырока сетка навуковых і навуковых устаноў, устаноў аховы здароўя. Пад сцягам марксізма-ленінізма, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі савецкі народ ушывае ідзе наперад — да перамогі камунізму.

Па пачыне калектываў перадавых працоўных, які быў падхоплены працоўнымі горада і вёскі, савецкія людзі аб'явілі сёлетні год годам ланіскіх ударных работ, вышыванай дзешчых ланіскіх юбілейнымі перамогамі ў званымі і культурным будаўніцтва, дэтарміновым выкананнем заданай пцігодкі. Яскравым праяўленнем высокага працоўнага энтузіязму савецкага народа стаў юбілейны Усеагульны камуністычны суботнік, праведзены ў знаменнае пцідзясцігоддзя вялікага пачыну.

Вось тымі працоўнымі дзясценнямі станае Першамай ланіскі год Беларусі і нашай краіны. Працоўныя Савецкай Беларусі ўшываць вялікі ўклад у агульнанарадовую справу будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Высока трымаюць сцяг ланіскіх сацыялістычнага спадарніцтва, шахцёры Салігорска і нефтэвікі Рачына, хімікі Наваполацка і Селігорма, энергетыкі Луконя і Белазірска, машынабудульнікі Мінска і Гомеля, вшывацы і Магілёва, тачны будыні і Брэста, абутнікі Ліды і Баранавіч.

Напружаную барацьбу за ўрадыя чадвёртага года пцігодкі вядзюць у гэтым дні калгасны і саўгасны хлэбарбы, для якіх Першамай заўсёды супадае з аясновым прыпарам.

На ўдарную ланіскую вахту сталі вучоныя, работнікі аховы здароўя, гандлю і бытавога абслугоўвання.

Пвінна працоўны дзешч літаратуры і мастацтва, работнікі культурнага фронту. На заклік партыі — высокая несьці сцяг партыйнасці, народнасці, ідэянасці савецкага мастацтва, удасканальваць сваё мастацкае майстарства, аддаваць усе сілы і здольнасці палітычнаму, маральнаму, эстычнаму вышыванню будаўніцкай камунізму пісьменнікі і мастакі, калектары і выканаўцы, дзешч театры і кіно адказваюць новымі кнігамі, новымі песнямі, новымі спектаклямі і выкафіямі, новымі творамі жывапісу і скульптуры вісокага ідэяна-мастацкага гучання.

«Праца і мір, мір і праца. Што можа быць больш блізкае, больш таяное для простых людзей усяго свету! Мусіць таку жадане яно светлае і радаснае свята — Першамай, свята працы і міру, свята аднасці працоўных зямлі ў імя свайго шчасця, у імя лепшай будучыні».

Ужо дзешч дачок выдала замуж) — расказвала пра свой калгас, вёску і ле жыхароў. Пра ўдзельніка грамадзянскай вайны Гарасіма Козырава і яго сына Алега, які зараз працуе галоўным аграноміам калгаса. Пра даярку Ангеліну Новікаву, узнатароўнаю ордэнам Леніна... У вёсцы я дзешч, што і сама Надзея Губская за шматгадовае брыгадзёрства — а яна сама лепшым брыгадзірам — та самага ўзнатароўна ордэнам Леніна.

Дондзю крыку прыніх, над імі вышлі з вагона і па макралях, паліскавоцых шпалах, накіраваліся да вёскі. Яшчэ адзешч я заўважыў беланамены трохпавярховы гмах.

— А гэта наша школа, задаволен, з прыхаваным тонарам, сказала Надзея Мікалаеўна. Ужо ў новым годзе дзешч засяліла яе.

Мы кротым выскавай вуліцай — па чысцючак, вышывай дажджом заасфальтанай вуліцы, па баках якой на бетонных слупах — модныя ліхтары.

Не вёска — малады горад. У цэнтры плошча, ля яе — светлыя двухпавярховы Палац культуры.

ЛЕНІН НА БРАНЕВІКУ

Яшчэ не было трыбун, Абцягнутых кумачом, Са шклянкай вады Для прамоўцаў І з мікрафонам, які Нат камароны піск Можа

Яшчэ не паспелі Прэзідыум выбраць І даць старшыні ўсеўладны званок,

Якім сучышаюцца штормы любяя; Яшчэ не паспелі І рэзалюцыю падрыхтаваць, Адрэдагантаваць, Залпаці вагавы, Прагаласаваць

стваламі «Аўроры», — Але быў Ленін. Быў бранавік, На які ён стаў. Быццам на прыступку лясціцы,

Што вяла ў камунізм. І была шматмоўная Рася, Схілена над сахоў, Над станком, Перавязаная стужкамі патронаў, Акрываўленымі бінтамі

франтоў, Якая чакала яго слова, Як зямля чакае дажджу, Усеажыўляючай буры...

Мінулі дзясцігоддзі. Але і сёння, Калі мы дакранаемся Да гэтай трыбуны — Да сталі браневыя — Мы чуюм заўсёды: — Хай жыве Сацыялістычная рэвалюцыя!

Мы чуюм адка мільяў: — Ленін! Мы чуюм рэха «Інтэрнацыянала» І пошум сцягоў пераможных Над намі.

Ад Нёмана да Усуры

Напярэдадні Першамай з берагоў Усуры на гродзенскі заход «Аўтазастава» прышлало пісьмо Магдагачы. Яго жыхары павішавалі калентны прадрпрыемства з надыходным святам і павадзілі, як працоўны і існуюць паграчваю слубно нашы зявільні-беларусы.

Даўня братняя дружба зязывае даўняўсходнікаў з Амура і Усуры з рабочымі і службнічымі горада над Нёманам. А пціла яна васьм лі.

«Студзенскім ранкам 1942 года з даўняўсходніка пасёлка Магдагачы пайшоў абаронца Радзіму рускі юнак Міхал Курбачаў. У баях за беларускі горад Гродна ён загінуў. Пасяротна яму прысвоена высонае званне героя Савецкага Саюза.

Цяпер на беразе Нёмана, дзешч паліта крывёю салдата з берагоў Усуры, расквашылі напусы завода «Аўтазастава». А ў памяць аб гэтым падвёгу ў заводскім сыверы вышца помнік герою. У заводскім муту баваой і працоўнай славы шматлікія зяспанаты аскназваюць пра баявы подвёгі беларусы і рускіх ураднікаў і казаху, а тамсама іншыя прадрстычнай братняй народаў.

Сёлетні ў ідэянах дзешч і вучыцца Міхал Курбачаў, павішавалі пціслыцы Гродна. Яны прышлалі туды нацалок беларускай зямлі, філія з прадрстыкай аўтоў бацькі-Нёмана і манет помніка юнаму герою, павішавалі ў школе, якая церам ношцы яго імя.

У час першамайскіх свят гродзенскі чалавек да сьбе ў гэсці сямброў з берагоў Усуры.

ЭКСПАНАТЫ РАСКАЗВАЮЦЬ ПРА ГЕРОЯ

Установа культуры Вішчешчыны да 25-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў убагаачаюцца новымі матэрыяламі пра герояў-землякоў.

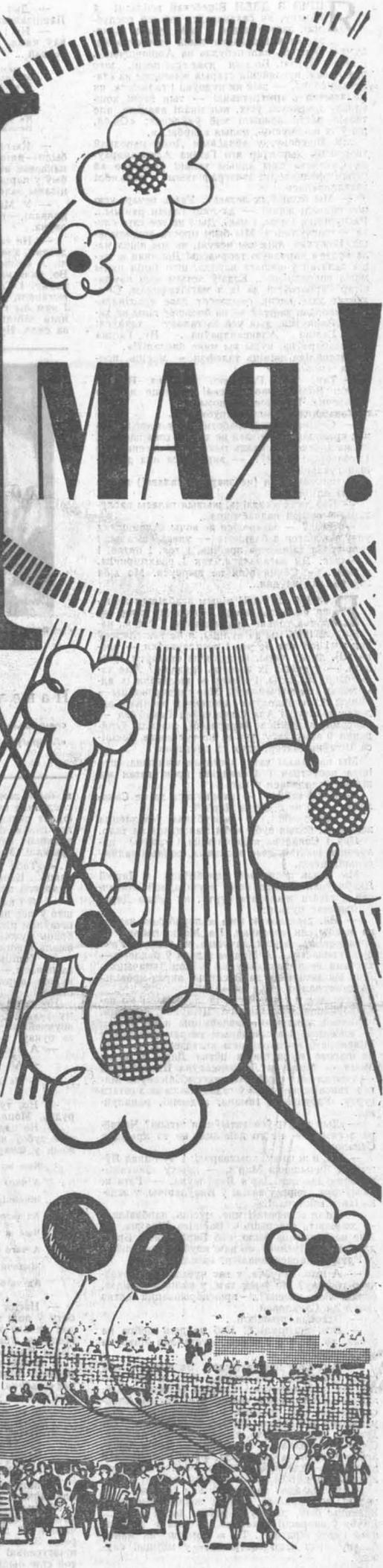
Дзешч ў абласці краінаўчы музей пціступілі шыкавы матэрыялы пра Героя Савецкага Саюза Васіля Алжандравіча Князевы. Адаваны савецкі асудзены і ў вышыванні мюсціх гаралоў і вёсак нашай Радзімы, у тым ліку і роднай Беларусі. За гэтыя пціткі Васіль Князеву зрабіў 139 баявых вышлетаў і збіў 29 варажых самадзешч разамом 22 зшалоны са зброяй, тэхнічнай і кавальскай прыпцініка. 18 танкаў, 29 зенітных устаноў...

Ужо на парадаку вышывае Вішчешчанам абласнаму краінаўчому музею рад каштоўных матэрыялаў пра свайго мужа. Тут бавамы і службнічыя хадонірысцкі загніваюцца ланіска-палікоўніка, адзешч герою і пцішыя рэчы.

Да 25-годдзя вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў у музеі рыхтуецца стаян, на якіх оудзю выставівацца новыя матэрыялы пра земляка-героя.

ВІШЧЕМАМ З УЗНАГОДАЙ

За вялікую работу па музычным вышыванні дзешч і ў сувязі з 25-годдзем вызвалення ваякі Магілёўскай музычнай школы імя М. А. Рымскага-Корсакава ўзнатароўна Гамароўвай граматой Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

ТАМ, ДЗЕ ПАЧЫНАЕЦЦА АСФАЛЬТ...

У камандзіроўку я ехаў па вызначаным маршруце. Мне хацелася напісаць пра вёску Майскае, аб тым, як жыхары яе рыхтуюцца да свята ясны.

— А які вы да нас дабраўліся? — спыталася ў райкоме партыі. — Поездам.

— Значыць, верталета ў вас няма. Ну, гэта не дабраўліся да Майскага. Дыяроў разліўся... Доўга расквашоўваць ён — ці вышываць з берагоў, ці не. А потым дажджы пачаглі...

І паралі райкомаўцы з'ездзіць у Старую Рудню. ...Нетаропкі рабочы поезд размерана гоўдаўся на раёнах, бойка стнаў коламі.

— Вось ужо і Хальч. Хутка наша Рудня, — прамоўла мая спадарожніца Надзея Мікалаеўна Губская, сакратар парткома калгаса імя Кірава.

Я прыліл да аяна. Але цяжка было што-небудзь разглядзець праз заплаканнае шкло: дождж не пераціхаў.

Побач расце адміністрацыйны будынак, у ім размешчана пцібулельна калгаса і сельскі Савет. На гэтай жа плошчы стаяць новая школа, якой я ўжо любавался здалёк.

А далей, абатал асфальтавай вуліцы, дабротныя дамы, з прыгожымі, разбэшнымі аяніцамі, акуратнымі пцілесаднікамі. Дамы ашалаваныя, пафарбаваныя, такі ж «паднадзешч» і штанетнік: адні пцілесадні чыровы, другі бланкіты, а траці зялены. І дзешч, павесялеў хмуры дзешч, здавалася, што і Старая Рудня ўшываецца вёска і гарэзтва, нібы пахваляецца сваім характам.

Палац культуры і тэлеаары ў дамах, асфальт і водаправод, трохпавярховая школа і элентрычныя ліхтары — усё гэта, як кажуць, зянешнія прыкметы добрых перамяна. А колькі перамянаў у дзешч людзей!

— Тут, у Рудні, я нарадзіўся, вырас, — расказавае старшыня мясцовага калгаса Герой Сацыялістычнай Працы Міхал Гарасімавіч Маршын. — Добра пам'яць вёску да панскім часам... Едзе, бывала, пані, дык хто-небудзь з яе светы

Вясна сёлетая затрымалася. Але палывыя работы пачаліся як толькі сшыоў снег. Падормлена азмяна, пасеяна многа яравага.

Дзешч яна павывае і на жывялагадоўчых фермах калгаса, пагутарыць з даярамі.

— У нас цяпер у кароўніках пцішадна, парадак, хоць у балетках пахаджвай, — з усмешкай расказвае даярка Зінада Самусева. — Цяпер ёсць час і на рэзэтыцці схадзіць... Машыны многа робяць — поцяць, доцяць, ачышчаюць кароўнікі.

А як спываюць руднянскія даярні — лепшыя жывялагадоўцы Ангеліна Новікава, Людміла Козырава, Даяркі часта выступваюць з канцэртамі. Добра працуе ў сельскім Доме культуры танцавальны і драматычны гурткі. Руднянскія аграбрыгада летася прызнана лепшай у Гомельскай вобласці.

Калі я потым падрабязней пцізнаўся з работай Дома культуры, то даведася, што тут бывае шмат цікавых гэтаматычных вечароў. Ады з іх прысвцілі Старой Рудні

— яе мінуламу, сучаснаму і будучаю. Якой будзе родная вёска, дараж можа расказаш і стары і малы. Хутка пачынецца будаўніцтва двухпавярховага дома на плошчы — у ім размешчацца магазін і кафе. Праз год дзешч залешчучацца і хвалі вялікага «рунатворнага» возера, вакол янога зашуміць малады парк. У ім узнімецца ўвесь Курган славы — помнік мужным сынам Старой Рудні, загнінушым у барацьбе з фашысцкімі акупантамі.

Я не шкандзіць, што даўдася павываць у Старой Рудні, Хаця вялікія змены і радасныя навіны можна знайсці ў многім іншых населеных пцінтах.

Прыгажэ, расце ўвешчкі беларуская вёска. Добрымі справамі сустракаюць Першамай сельскія жыхары, з гонарам існуюць яны ўдарную ланіскую вахту, змагаюцца за будучы ўрадыяж.

Л. ЛЯВОНАУ, спец. кар. «Літаратуры і мастацтва». Жлобінскі раён.

ЯШЧЭ З ДЗЕН Віцебскай вобласці ў Мінску, як святкавалі юбілей рэспублікі, засяда неўдэ ў майей душы, загіна-здалася і савада няла там стрэма думка: завяціць калі-небудзь на Аршаншчыну, у аэску Пугля. Бо тыя дзве-тры песні, што праспявалі пугляскія старога жанчыны на сталіцкай сцэне, — дык як чудовы і галасіста, як меладычна і арыгінальна! — тыя песні хоць адразу і кранулі ўсіх, выклікалі авандо, але толькі расстрайкалі маё ўдзяненне: «Ой-ей, ды ў іх жа мусіць, цяжка сярбы...»

У Віцебску, у абласным Дому народнай творчасці, дырэктар яго Галіна Аляксандраўна Сакалова прай адным толькі ўспаміне аб гэтым фольклорна-этнографічным ансамблі захвалілася:

— Мы былі ў іх летась... Увесь вечар, усю ноч спявалі жанкі — да пачатку раніцы... Расчуліліся і яны, і мы... Ды і не тое гэта слова — расчуліліся. Мы былі проста ашалоўлены. Божа, якія мы невуны, які мы яшчэ маюцца ведаць народную творчасць! Ды якая ж душа залатая ў нашага народа, што такія цуды можа спараджаць... Ездзіў потым наш кампазітар Гарбатыўскі да іх з магнатофонам. Семдзят даве песні, семдзят даве арыгінальныя мелодыі запісаў — на большыя сілы не хапіла. Вярнуўся, дык удраўся... Ну, Галіна Аляксандраўна, куды вы мяне паслалі?!

Настойліва звяніць тэлефон — мусіць, прасіць «микрофон».

— Так, так... Разумею. Валечка Васільеўна... Якога чысла? Яна! Чкавіце нашага чалавечка. Прывішлем у помач...

Уздыхнула, паклала трубку.

— Семінары культработнікаў у многіх раёнах праходзяць. Людзей не хапае, хоць парываю. Можна хочаце паслухаць тыя запісы песняў, што Гарбатыўскі зрабіў? — вярнулася яна да нашай гутаркі.

У той момант я (не звярнуў галава!) лёгкадушна адмовіўся.

— Каб да іх з'ездзіць, жыўя галасы паслухаць. З самімі пазнаёміцца...

— Да іх? — загараліся яе вочы. Але погляд упаў на лісток з бланкета — увесь арыгінальны: і гэта трыба тэрмінова зрабіць, і тое, і пятае, і дзясатае. Як загаралася, так і спахмурнела, астыла. — Сёння ніяк не вырвуся. Мо хіба заўтра, над паўдзень...

ВЕСКА ПУГЛЯ нічым асаблівым знешне не вызначаецца. Такіх ім сёння адной толькі Аршаншчыне, і ўсё ж, калі ішлі мы па вуліцы, я не так глядзела пад ногі (за што не раз і распачываўся — вясна ж!), як на хаты, пад'язічы староўскага даду — у якіх з іх жыццё спяваў? Але хат даўно былі, як хаты, і нішто не выдзяляла іх адметнасці і незвычайнасці. Мае спадарожніцы — Галіна Аляксандраўна і Інспектар раённага аддзела культуры, Аля Сідараўна Бараб'ева — таксама паддаліся нероўнасці, пачалі ўглядацца ў адну хату: тут ці не тут жылі Васільіса Цітаўна Магер, адна са спявачкаў.

Мы пазнавалі хату, а старая жанчына, што ішла насустрач і заваголіла крок, гэтак жа пільна ўглядалася ў нас.

Паслухаўшы... — звярнулася да яе Сакалова. — Ші не... Цётка Дар'я?

— Аво-о-о-о... — разбухнула ўсмехаецца жанчына, белыя зубы ніяк малодзятка яе твар.

Яна і Сакалова абдымаюцца і тройчы пацалуюцца рыхтак да вясковыя, родныя-радыонсенькія цёткі.

Мы ледзь паспяваем знаёміцца з Дар'яй Якаўлеўнай Стаброўскай, лічэ адной спявачкаў з гэтага жаночага гурту, які цётка Дар'я ўспляскае рукамі:

— Ой, дык чаго ж гэта я перабраю нагамі на месцы, як спуганая. Па Моцю пабегу — урадуецца... А ўсіх, дачушына, не абіру... Грып-пус тут стаіць... А Моцця Адыя ў радло, таксама не зможа. Учышка ў Моці, знаць... Дык вы заходзьце да Васільісы, якая правільна намервалася. А я з'ява...

Заходзіць з Васільісай Цітаўнай, высокай, чарнявай жанчынай, пазнаёміцца з яе мужам вясёлым, з абсераваным тварам дзядзькам Міканорам, не паспяваем агледзецца, як ужо на парозе вырастаюць цётка Дар'я і цётка Моця — Матруна Лаўрэнцьеўна Шчарбанова — і загадчыца клуба Анастасія Елісеўна Магер, таксама жанчына ў гадах, таксама з гэтага гурту. Узрушаная гамана, абдымкі, пацалункі...

— Дык гэта і ўсе актыўныя штыкі? Чацвёрта з чым? — не то дзядзька, не то крыўдзе Сакалова.

— Ага, я ж кажу, прыхварэлі: і Чуліцкая Яўгена, і Янчыленка Дар'я, — крыху збытнажа на апраўваецца Дар'я Якаўлеўна. — Гэта ж пазавора сталефу вазілі ў Якаўлевічы, у аэску на іхнім выстулаі.

— Гэтая эстафета і мне, мусіць, падбаўла... — хваравіта сарочыць Васільіса Цітаўна. — Але не ўтрымаць было: каб Барзюка і Брадзюка, быў Пугляў, за наш клуб выступалі? Уроціны параспраналіся, паселі.

— А што, талуба, у вас чуваць пра ўходно-ноўна граўцы? Мо ў вас там, у вялікім горадзе, больш чаго звесна? — прысбрываецца цётка Дар'я да Сакалова.

— Ого, прыхлілі б! Каб не далі добра па зубях, то лезлі б і больш, — устаўлае Матруна Лаўрэнцьеўна.

— Каб хача цётка была... За тыя дні маё сэрца так аніла, так аніла... Гэта ж мой Віктар там, у Хэбарэўску, Спяраш лётчыкам быў, а гэта па электрыцы робіць. Не, Галіна Аляксандраўна, гэта большыя, а меншыя, Эдзіт, тут, у саўгасе віцэнарам. Эдуард Гаўрылавіч... Па два-тры гады ім было, як чалавек мой загінуў. Сама і гадвала іх, гаравала... Дар'я Якаўлеўна часцяўна замаргала, руна пацягнулася да вачэй... Але павычувала, па дзясны груп конылі, а потым яшчэ і далей пацілі...

— Ші ты адна гаравала? Усе гаравалі... А колкі мой прабуць, хоць і жыўя прышоў? Зранены быў, дык усё роўна дава вайна... Дачку ў скорасці пахавала... І сёння з дванаццаці гадоў сірачою... Ты ж помніш, як маю бабку праз прыём цудоўнай дзяччэй непасрэднасі.

— Лепш давіце спяваць, чым плакаць. А то во — на чалавечка ўжо маркоты напалі, — ківае Васільіса Цітаўна на мяне.

— А якую ж бо нам пачаць... Ці ведаеце, жанкі, во такую...

У цёмны лес па дарожцы вузкай, Малада і красва сабой... Цётка Дар'я:

— Дык гэта ж ші не з ваенных гадоў яшчэ... Парцізанская... — Ну і што? Хорошая ж... От шкода, уторкаў няма. Ну, я буду ўгорыць, а вы цягнуце вышай...

У цёмны лес па дарожцы вузкай, Малада і красва сабой. Цётка Дар'я:

— Кхы-гым... У нас тут парцізан кругом было — няма шоту... Матруна Лаўрэнцьеўна паказвае на Васільісу Цітаўну. — Во і яе брат быў у парцізанах, і памішнік Дар'я. Часта парцізаны заходзілі, на дзёбну заставаліся...

— У Марыі Шмошчанкавай больш за ўсё дзявалі, — памагае ёй успамінаць Дар'я Якаўлеўна.

— Не толькі ў Марыі... Набрэўш якіх прадуктаў, хлеба — і нясець ім. Памагалі, чым маглі. А немцы што дзень — дак больш лютавалі. Во, калі нас вёскі папалілі — Чурывава, Ляво-наўку, і Суднін хачелі спаліць, ужо ўсіх пацяганалі, ськот лабралі. Але адержаліся нейкі. І нам бы гэта было, якраз у сале ахвішара іх нягта заблілі. Але з гарачкі той яшчэ высеху за сляно. Ну, а на вуліцы, дае якія сляды кры-

— Дык гэта ж ші не з ваенных гадоў яшчэ... Парцізанская... — Ну і што? Хорошая ж... От шкода, уторкаў няма. Ну, я буду ўгорыць, а вы цягнуце вышай...

У цёмны лес па дарожцы вузкай, Малада і красва сабой. Цётка Дар'я:

— Кхы-гым... У нас тут парцізан кругом было — няма шоту... Матруна Лаўрэнцьеўна паказвае на Васільісу Цітаўну. — Во і яе брат быў у парцізанах, і памішнік Дар'я. Часта парцізаны заходзілі, на дзёбну заставаліся...

— У Марыі Шмошчанкавай больш за ўсё дзявалі, — памагае ёй успамінаць Дар'я Якаўлеўна.

— Не толькі ў Марыі... Набрэўш якіх прадуктаў, хлеба — і нясець ім. Памагалі, чым маглі. А немцы што дзень — дак больш лютавалі. Во, калі нас вёскі папалілі — Чурывава, Ляво-наўку, і Суднін хачелі спаліць, ужо ўсіх пацяганалі, ськот лабралі. Але адержаліся нейкі. І нам бы гэта было, якраз у сале ахвішара іх нягта заблілі. Але з гарачкі той яшчэ высеху за сляно. Ну, а на вуліцы, дае якія сляды кры-

— Дык гэта ж ші не з ваенных гадоў яшчэ... Парцізанская... — Ну і што? Хорошая ж... От шкода, уторкаў няма. Ну, я буду ўгорыць, а вы цягнуце вышай...

У цёмны лес па дарожцы вузкай, Малада і красва сабой. Цётка Дар'я:

— Кхы-гым... У нас тут парцізан кругом было — няма шоту... Матруна Лаўрэнцьеўна паказвае на Васільісу Цітаўну. — Во і яе брат быў у парцізанах, і памішнік Дар'я. Часта парцізаны заходзілі, на дзёбну заставаліся...

— У Марыі Шмошчанкавай больш за ўсё дзявалі, — памагае ёй успамінаць Дар'я Якаўлеўна.

— Не толькі ў Марыі... Набрэўш якіх прадуктаў, хлеба — і нясець ім. Памагалі, чым маглі. А немцы што дзень — дак больш лютавалі. Во, калі нас вёскі папалілі — Чурывава, Ляво-наўку, і Суднін хачелі спаліць, ужо ўсіх пацяганалі, ськот лабралі. Але адержаліся нейкі. І нам бы гэта было, якраз у сале ахвішара іх нягта заблілі. Але з гарачкі той яшчэ высеху за сляно. Ну, а на вуліцы, дае якія сляды кры-

— Дык гэта ж ші не з ваенных гадоў яшчэ... Парцізанская... — Ну і што? Хорошая ж... От шкода, уторкаў няма. Ну, я буду ўгорыць, а вы цягнуце вышай...

У цёмны лес па дарожцы вузкай, Малада і красва сабой. Цётка Дар'я:

— Кхы-гым... У нас тут парцізан кругом было — няма шоту... Матруна Лаўрэнцьеўна паказвае на Васільісу Цітаўну. — Во і яе брат быў у парцізанах, і памішнік Дар'я. Часта парцізаны заходзілі, на дзёбну заставаліся...

— У Марыі Шмошчанкавай больш за ўсё дзявалі, — памагае ёй успамінаць Дар'я Якаўлеўна.

— Не толькі ў Марыі... Набрэўш якіх прадуктаў, хлеба — і нясець ім. Памагалі, чым маглі. А немцы што дзень — дак больш лютавалі. Во, калі нас вёскі папалілі — Чурывава, Ляво-наўку, і Суднін хачелі спаліць, ужо ўсіх пацяганалі, ськот лабралі. Але адержаліся нейкі. І нам бы гэта было, якраз у сале ахвішара іх нягта заблілі. Але з гарачкі той яшчэ высеху за сляно. Ну, а на вуліцы, дае якія сляды кры-

З'ЯВЛЯЕЦЦА дзядзька Міканор з адыскай вйна.

— Ну хто ж гэта ўсухама есць? Так можна і палярыць...

— Вадою запіем, ці во — малаком... — Лепш во вадою, што густ і п'юць.

Паступова гамана за сталом вясёлае.

— Ну, дык куды вы далей свае гастроляі накіруеце? — пытаецца падвяселены дзядзька Міканор да ўсіх, з гледзіц талы на Матруну Лаўрэнцьеўну. — На ферме я чуў, жанчыны гамамілі: «Каб скорэй ўжо на Маскву трапілі б...» Цётка Матруна не успрымае яго задэру. Яна гаворыць аўсім зурбана:

— Пакуюць нашыя песні ў Маскве.

— Ой, мае заляты... — адрэзу ажыўлецца цётка Дар'я. — Я і першы раз была ў Мінску, на партызанскай. Поезд мо яшчэ і пад стаячыю не падышоў, а ўжо аркестр быў чуць. А выйшла, дык тут і красні, і хлеб-соль нясуць...

Працягвае Васільіса Цітаўна, гаворыць да мяне:

— Мы так і жылі ў вагонах, эшалонах. Вазалі нас потым па горадзе, па музеях, па водах. У трыдзеці, што дамы будзе, выступалі, і на заводзе нейкім, і ў студэнцкай, а потым у оперным тэатры. А як нас глядзелі, як шанавалі — божаўна мільсэрны...

На тэатры жанчыны блукаюць летуценнай ўсемеці. Потым Анастасія Магер не вытрымлівае, кірае на красна:

— Вы ж не казалі, што два разы на тэлевізавы выступалі! Раз у Мінску, а раз у Віцебску, на «аганьку».

— Усе згодна ківаюць галавамі: «Праўда, праўда... Усе сядзелі тады ў Пуглях каля тэлевізавара, балел за нас», Матруна Лаўрэнцьеўна спахліваецца:

— Што ж гэта мы забылі на песні... Миром госпаду помо-о-лімся... — дагне яна, як поп у царкве.

— Усе смяюцца, а дзядзька Міканор гне сваю лічю:

— До дна, каб было жыта родна!

— Ой, Галіна Аляксандраўна, вы яшчэ не ведаеце добра нашу Моцю, — з захваленнем гадзіць цётка Дар'я на сваю спявачку. — Яна як вачне прычварэць на якой бяседзе, прычварэць, бакі забаліць ад рогату.

Колькі мы ўсіх танцаў і карагодаў ведаем! Нібы сама з сабо дзядзька Матруна Лаўрэнцьеўна. На Белдрасе, як доўга пляскалі ў рэчку: «Лявоўку» адрогалі ім з прыпеўкамі: «Ой, нашто ж было прыгоўку радзіць, не можна на ігрывыча хадзіць: усе дзёўраўна заглядаецца — Лявоўка падабала!» А пра тая танцы вы чулі — «Каханачка», «Канетка», «Феарт»? Э-э, а яшчэ Дом народнай творчасці... І тут жа, без усягна пераходу, цётка Матруна зацягнула застольно-жартоўную:

Парабішы ўсю работу, Возьмём чаркуку ў суботу...

Падханіў дзядзька Міканор:

Ад панядзелка да панядзелка Ох, як в'ешца нам гарэлка!

— Ну, зноў не ў той бок... — гаворыць Васільіса Цітаўна. — Памаўч, стары... Дар'я, завадзь «Узышло сонца над гарой».

Узышло сонца над гарой, Поле асцяцкія, А ў полі за ракой Жыта калілася... Урадзай наш, урадзай, Занежыла нашыя дачкі, Добры будзе каравай — Пшаніца ўрадзала, Нашы родныя зямля Космоў апырвалася, Сэрца з радасцю ў грудзях Песняй агукнулася...

Цётка Дар'я тут жа тлумачыць мне:

— Гэта таксама яны сіклілі. Голас як у ку-пальскай, толькі трохі зменены...

— І нішто вам не памагаў — ні з раённай газеты, ні яшчэ адкуль? — прыдумае тэкст? — дапытваюся я ў Матруну Лаўрэнцьеўну.

— А нашто? Мы самі... Як сам падбаралі слоўка, дык яно і класіфікацыя лоўна. І само запамінаецца... От мы яшчэ адну новую праспяваем. Таксама голас узялі са старога песні, але заваполілі трохі...

Песня-песенька ты залатая, Сябраванай таласочкай, Ты, Радзіма наш, дарэка, Везомы твае сьмелыя дачкі, Пяцьдзят гадоў ты расцігаеш, Стопудовым урадзай сабраеш, Тавары-жэнаўскае, Вядзь-горшкіна, радзімчына, не знаеш... Ізвёны палсон табе, Радзіма, Дзякуй што нас, сьляўчык, спарадзіла, Ты шышоў нам шчыбе, Алічана, Яшчэ новае будзем, Ідзем да камунізма.

Ненаторы час за сталом ідзе ажыўленае размова аб жыццёвых, аб справах у саўгасе, аб тым, што хлосцы нехатно ўдзельнічаюць у клубнай рабоце — як прыдуць, як засядуць за шахматамі, дык хоць ты іх трактарам адцягвай (гэта скардзіцка Анастасія Магер). Потым лехта заводзіць песню пра ганарысты і натуральную бабу Маню, што кожны дзень парпракае дзеда — астаў ад жыцця, чаляецца за старою. Баба грочыць яму, што мне. І дзед мусіць у канцы песні абяцаць (дзядзька Міканор апошні куплет гудзе, як чмелю, у голасе-лоў гуцьчы нават нейкая пагроз):

Ой ты, мал баба Маню, Не, дыбе я не абдымаю, Я твае ідуць «пабеду», Не ідуі к другому дзяду!

БЫЛО ПОЗНА, калі мы развіталіся з гэтымімі гаспадарамі.

Яна сьвічліў сэрцы. Лёгка мароўк зашкліў дужы, і пад нагамі пазывоўвалі іль-дзіны: з боку клубу даяталася песня — незнама мяне, мо таксама нейкім з гэтай вёскі складзеная.

— Авоі! — занепакоілася Анастасія Магер. — Ужо з клуба разыходзіцца... Траба іці зачыніцца... — яна хушчына развіваецца і ідзе.

А цётка Дар'я і цётка Матруна ўсё не адпускалі нас, жадаючы на дарогу ўсіго добрага, прасячы заехаць да іх яшчэ калі, як будучыя іны ўсе ў зборы, дык паслухаць усіх разам. Потым жанчыны перацалілася напаселад. Матруна Лаўрэнцьеўна ўзла Дар'ю Якаўлеўну пад трукі, і пастаялі і пачалі расставіць у цемры. Я паспеў разабраць яшчэ пачатак песні, якую яны спявалі — зьвонка, маладымі галасамі, і словы ў песні былі нейкія вельмі ж зьвонкія і распеўныя:

Ой, сло маё, Слово новае, Слово новае, Усе кілавова! А ў камы сьла, чычэ рочныя, Рэчка бясстра, беражыста...

Ці гэта яны ўспомнілі яшчэ адан народны шэдэўр, ці нараджалася новае песня? Арышанскі раён, вёска «Аршанскі,

Вось яны, чарушніцы з Пугляў: Дар'я Стаброўская, Анастасія Магер, Матруна Шчарбанова, Васільіса Магер, Марыя Янчыленка і Адыя Шчарбанова. Фота Ул. КРУКА.

ЦЯЧЭ РЭЧАНЬКА, РЭЧКА БЫСТРАЯ...

Павел МІСЬКО, спецыяльны карэспандэнт «Літаратуры і мастацтва»

Ві былі, замаскіроўку зрабілі. Немцы ўсё расцелілі, людзей дапытвалі... А як зноў фронт падышоў, стукат усюды пачаўся, дак ў лес пахаваліся. А каго немцы ўгібалі — ганялі траншій капаць, у лагерах канцэнтратыўных трымалі. Многа лагераў вакол вёскі было.

— Табе ўсё гэтыя канцэрты ў таласе сядзюць... Канцэнтратыўныя лагеры, во як... — не ўцяпала цётка Дар'я.

— Я і кажу: канцэнтратыўныя... Але і тым, што ў лес паўкалі, не цукар было: мо адным чаўмалім п'таліся. Мы хачелі ў свой гурт падарыць мужчын старых, дык няма нашага веку амаль нікога, усіх вайна забрала.

— Хоць вы пра вайну... Лепш «Жніво» заспяваем, — Васільіса Цітаўна выходзіць на кухню, вяртаецца з посудам, расставіла на сталі.

Неспадзяна Анастасія Магер неіа пахатыму ўтульна месціцца ў крэсле, нібы выбірае аручнейшае месца, а потым тэзае цётку Дар'ю за руку:

— А якое «Жніво»? Гэтае:

— Ай, дэбрач, поле шмрочнае, жыта адрогалі, На здароўе, жнейкі маладыя, сярпы залатая...

— Не, тую, што на сцэне спяваем. Не марудзь, Моця.

— Не падганяй. Добра табе: поўны рот новых зубоў наўстаўла. А ў мяне блытацця язык у шчарбанах.

Чы ж гэта поле завідала стог? А чаго ж яно завінела? — У-ух! Жнейкі маладыя, сярпы залатая, Ад таго ж яно завінела... — У-ух! Чы ж гэта поле задрмавала стог? А чаго ж яно задрмавала? — У-ух! Жнейкі старыя, сярпы лубяныя, Ад таго жно задрмавала... — У-ух!

— Насця праўду кажа: пра жыво, пра работу ў полі многа песень. От «Поле» есць, гола вельмі хорошыя. Толькі ў ёй словы наша Моця не ўпадобала, свае прыдумала, — выдае Дар'я Якаўлеўна сакрэт.

Я хачаюся за гэтую нітчку, пачынаю ўгаворваць Матруну Лаўрэнцьеўну. І яна запывае — зьвонка, быццам ідуць яны ўсе надвочор-нам з поля, у асалоду напрадаваўшыся.

Поле маё, поле, Поле шырачэ, Шырачэ ж на табе, поле, Не ўсе зародзіла, Толькі зародзіла Белыя бярэсы, Горкая асіна — Гадзіць некрасіва...

— Можна было б і гэтыя словы спяваць, але запяць, дык зноў пра вайну успамінаецца, — гаворыць Дар'я Якаўлеўна. — Як прышлі нашы, пачалі мы кусты на полі высякаць, мар-чавалі. А дэбран уздуся — не ўпаінаць, а сьлі-нічагусенькі яма: не людзі — цыць. Ды адкуль той сіле быць? Па зме, як зямля растла, шукалі на бульбянішчы збэруць, гнідуць бульбу, не ля... Паселлі ўсе курныя сляпюты. Дзень нучаемся ў полі, а пад вечар набярэмся пад рукі ці за рукі, каб хоць нос не збіць, і пад-цемя ў вёску. Не бачым нічога... — Дар'я Якаўлеўна не вытрымлівае, закрывае твар рукамі.

— Ну во — пайшла Дар'я за Якава... Нешта вы сёння, жанкі, ўсё не туды вядзеце... — паде-голас з кухні Васільіса Цітаўна. — Лепш чалавек новую песню пераканьце, ці праспявайце. Матруна Лаўрэнцьеўна пераканвае лагод-

Помнім мы: насілі тапі, Абувалі ў «кручою», А шпэра ў чаравікі, Ну, як гоздзім, каблучок. Мы ж бывалі ў хатулямі На базары пашка, Верст па двачыкі адмажам, Занянем шышка.

— А дзярсе нам машыны Навы хоць не дакоў, Куды трыба і не трыба, Усё вядуць, азыцкі вядуць...

Смех, жарты... — У мяне даўленне... Дак не спіцца ночы, я і сачыню. Прыдумаецца што, дак падхалюся і давай запісваць. А спрабавала не пі-саць — забуду да раічы... — цётка Матруна ўсмехаецца і гаворыць да мяне частушкі: — Не судзіце, просім нас, што мы ўжо старыя, вала-сы сівя ў нас, а сэрцы маладыя... А раіцаю бегу да Васі, паназава — ці добра? Дак яна ўжо ці адабрае, ці ганіць, ці памагае дэсачыць. Бывае, набіраецца у радку многа слоў, а ў голас не ўлаваўца, — не дэзюць... — готыя сьнара ў вуснах Матруны Лаўрэнцьеўны гу-чыць як у прафесійнай патэсы, і я ўсм-хаюся сам сабе.

— Давяйце гасціні, будзем падвочорка-ваць... — запрашае ўсіх да стала Васільіса Ці-таўна.

— То хай бы ж і дзядзьку Міканора кліка-лі... — напамінае Галіна Аляксандраўна.

— Потым ён... — пераняе яе Цітаўна. — Хай ухаджаецца там і за хадзянку. Ды ён, ведаеце, ханаецца і сам спяваць, а вядзе не ту-ды...

Пра свайго дружка, пра Ванюшчыку, Па табе дружок, Кожны дзень тужою, Горкі сьлёзы ляю, Не стоніш ты, шчароў, Рэчку ў вазера, Рэчку ў вазера, І мора поўнае...

У мяне адабраў руку, Трасу ёю, размінаю паласы.

— Ой, чалавечка, не хопіць у вас ні марні-лі, ні готыя бланкочка, каб усё спісаць за на-мі! — Матруна Лаўрэнцьеўна паўтарыла мне ненаторы радкі і гаворыць далей: — Гэта ж каб успомнілі да пераназалі ўсе бабычыя песні — на цылы вечар хаткі б з контурам. А колькі песень нашы маткі спявалі! І ўсё пра гора-ліка...

Цётка Матруна нейкі прычхае, засяродж-наецца, пален задулвае разгладжвае складкі настольніка. Голас яе зноў нібы надгрэнуты зьвон...

Песенька мая залатая, Сябраванай таласочкай, Ты, Радзіма наш, дарэка, Везомы твае сьмелыя дачкі, Пяцьдзят гадоў ты расцігаеш, Стопудовым урадзай сабраеш, Тавары-жэнаўскае, Вядзь-горшкіна, радзімчына, не знаеш... Ізвёны палсон табе, Радзіма, Дзякуй што нас, сьляўчык, спарадзіла, Ты шышоў нам шчыбе, Алічана, Яшчэ новае будзем, Ідзем да камунізма.

— Гэта вясельная песня, Моця, — ціха па-казвае Дар'я Якаўлеўна.

— А я хіба кажу, што не вясельная? Але яе і без вяселья спявалі. Ціпер, праўда, і так, ні сьняк не спяваюць. Нас як завуць паспяваць на вяселлі ці на радзінах, дык мы вясель-ныя выбіраем.

— Вас завуць спяваць на сямейных свя-тах? — Ве даюць чаго больш прагучаа ў майм голасе — захлапана ці здэўлення.

— Завуць! — у адзін голас выдхнулі жан-кі, і твары іх адрэзу пастыялелі. Есць, мабыць, што успомніць. І мне сталя ўсцешна ад таго, што і сьляччанае разумеюць і цюньць іх незвы-чайны дар.

— О, вы яшчэ не ведаеце нашу Моцю... — Дар'я з замілаваннем гадзіць на сваю спяроў-ку. — Яна ж і на гармоніку іграе, і ўсе сыны яе іграюць...

Цётка Матруна лагодна ківае галавою: «Праўда, праўда», а потым дабаўлае: «А вось іграць і спяваць адразу — не ўмею. Забываю-ца паласы».

— Ну, хоць аднекуль хрэсьбіную прас-пяваеце... — прашы, ты.

— Пачы, ты... «Кладачку-серабы-начку»... — гадзіць цётка Матруна на гаспа-дыню.

— Усе паварушыліся ў крэслах, нібы прабег лёгкі ветрык.

Песня палілася з-пад сэрцаў, поўная заміла-вання да жыцця і яго радасцей, поўная мала-дога задору, нейкай заліхвацкасці.

Перва рочныку, будзь бясструю Малада кілачына жыцця, Па твай кладачка-серабыначка, Маладая Валечка блышчы... Ой ты, кладачка-серабыначка, Ты не гнісь пада мной! Ой ты, дачушына, мая жыццёчка, Ты не старэйся са мной! Пі ты віно, мёд-гаралачку, Не будзь, не будзь п'янычка, Радзі сям'я і дачушычку, Не будзь, не будзь старымка!...

А гаспадыні нешта не спадабалася ў спевах: — Вяла, жанкі, выходзіць... Давяйце пад-мамуеся, трохі... Чым хата багата. Як той ка-заў: пой песні, чым трэсні, але есці не забы-вай.

— А-а, дак і мы гату ведаем! — махае на яе рукою Дар'я. — Далей там так гаворыцца:

Пяважу яму Сёна вясічкі, І пастаюю п'янычы Вядзь-ражычкі, Не пайду к яму Дзе нідзеліні, А на трыоўку пайду У аведлачкі, Прыходжу і п'янычы — Сёна не етае, Стаць ражачка вадм Не паітла, Дзе нідзеліні галава мая Не пасітла...

— Так? — усміхаецца Дар'я Лаўрэнцьеўна.

— Ага... — бунтарчыцца загадчыца клуба. — Мо і не прыдумаш такую песню, што вы не ведаеце.

От я, дзядзькі, ведаю такую, што нішто цпер не ведае... — ажыўлецца Матруна Лаў-рэнцьеўна. — Маю бабу выдвалі за дзеда за-муж, а любіла яна другога. Дак хоць і старыя-ка была ўно, а як успомніць тое, я заспявае, то і я не кончыць за слязьмі...

Калі лесіку, малі цёмнага Малада хаджу, Малада хаджу, Думу думаю немаленькую

ДЗЕЦІ МАЛОЮЦЬ МІР

Аб чым расказваюць у маляўнічых дзеці? Аб дзядзьках, аб сонцы, аб драбінках, аб космасе, аб сьвях — словам аб жыцці. Аб жыцці, як яно бачыцца праз прыём цудоўнай дзіцячэй непасрэднасі.

Атаратура мастацтва

Серада 30 красавіка 1969 года.

«Першамай», Чарнасава-Таня, 6 год.

«Партрэт», Вішнеўская Таня, 2 клас.

«Порт», Сідарэва Люда, 6 клас.

«У космасе», Кісурын Сярожа, 6 клас.

ЧАМУ калі пра каштаны, дык ужо абавязкова і Кірэў? А Брэст? У Брэсце адна з вулиц так і называлася — Каштанавая. Каштаны тут скрозь. Старыя, галінстыя. І калі ў маі яны выкідаюць белыя сучкі, дык прыгажосць такая — словамі не расказаць.

Праўда, сёлета брастаўчанам трохі не пацэннаваў з вясной. Яна і тут здарова запазнілася.

— Ох, аж няёмка перад гасцямі, — уздыхае намеснік старшыні гарынякомка Кілаўдзія Мікалаеўна Іванова. Звычайна ў нас, вядзецца, на май ужо абрыносы шчытуць, а сёлета — паказвае яна праз вакно на чорныя галіны дрэў, што монучы пад дажджом, — бося, і траўкі на святна не будзе.

У Брэсце жартуюць: такой халоднай вясны не было тут аж 950 гадоў! — роўна столькі, колькі спаўнецца ў маі гораду на Бузе.

Брэсту — 950. Гэтую лічбу сёння сустракаеш тут на кожным кроку — на вітрынах магазінаў, вокнах аўтобусаў і таніа, на фасадах дамоў. Пра святна прыежджаму нагадаваць і ўсмішкі брастаўчан, бо, нарэшце, вясновай настроі не ад аднаго таго яркага сонца і малодтай лісты. Усе жні тарачыя патрыятычныя нашыя родныя вёскі і гарадоў, дзе нарадзіліся і жылі. І вядома ж, брастаўчанам гэтая паўчына не пазычаць. Яшчэ бі Ці многа іх, гарадоў, з такой гісторыяй, як Брэст. Вярсцэ — як называлі яго нашы далёкія продкі. Гарадоў старажытных і, разам з тым, такіх юных, прыгожых?

У КАВІНЦЕ старшыні Брасцкага гарынякомка Івана Міхайлавіча Каліля — планшэты з эскізамі юбілейнага медаля. На параднім плане лішоваго боку — контуры вядомай на ўвесь свет Брасцкай крэпасці, на другім — манументальны будынак гарадскога вакзала — саебасобліва чыгуначнага вароты ў краіну. На адваротным баку — даспехі старажытнага ратніка.

— Гэта ўжо зацверджана і пуншана ў работу, — гаворыць Іван Міхайлавіч. Каму-каму, а яму зараз хапае турбот — уся падрыхтоўка да 950-годдзя наардынцуца тут, у гарахце. Вось і зараз старшыня і памінута пазірае на гадзіннік — у дзевяці нарада з архітэктарам і — з участковымі ўпаўнаважанымі міліцыі: трыба параціца, які лепш добраўпарадкаваць двары (мелавыя двары, бо пра фасады ў гарадзе больш дабояў).

Брэст і так славіцца сваім зялёным убраннем. Але кашу маслам, кашуць, не сапусціць. Кожны год брастаўчане высаджаюць дзесяткі тысяч дрэў і кустарнікаў. Ну, а сёлета ў вынідак асабліва, дык і плануецца высадзіць намінода больш, чым звычайна. Дрэў будзе высаджана каля дзесяці тысяч, кустарнікаў — звыш 100 тысяч. У гонар 950-годдзя на аб'яўражэннай закладзена вялікі сквер.

Нарада пачынаецца, і Іван Міхайлавіч, параспуючы прабабніца, перадае мяне з рук у рукі свайму намесніку — Кілаўдзію Мікалаеўну Івановай, і та, таксама паглядзеўшы на гадзіннік, гаворыць, што ў яе праз паўгадзіны нарада па падрыхтоўцы да 950-годдзя.

Паглядзіць яна раснавае мяне пра асіноўны, вузлавыя моманты юбілея, а потым — дзе мудрую парадку паглядзець усё ўласнымі вачыма.

У БРЭСЦІМ аддзяленні Саюза мастакоў БССР — дзевяць чалавек. Гэта толькі членства саюза. Але выкалі горадуца яшчэ разы — у два больш мастакоў. І на ўсіх рабо-

СІВЫ І ЮНЫ

БРЭСТ НАПЯРЭДАДНІ СВАЙГО 950-ГОДДЗЯ

Такія мінуты назавсёды запамінаюцца ў сэрцы. Малодкі брастаўчанам уручае намеснік старшыні Іван Міхайлавіч Каліля. Справа — стары камуніст П. Гуляў.

Яшчэ адні штрых, яшчэ... Мастак П. Данеліч у сваёй майстэрні.

ты — не перадыхнуць. Іду да Петра Аляксеевіча Данеліча, галоўнага мастака горада. У Петра Аляксеевіча добры настрой — ён толькі што вярнуўся з Мінска, дзе дамаўляўся аб выпуску юбілейных значкаў і медалі — (ён — аўтар). Усё добра, усё спадабалася і за работу ўжо ўзяўся гравер.

Праўда, застаўся ў Петра Аляксеевіча галоўны клопат — герб горада, над якім ён працуе ўжо доўгі час. Мастак раскідвае, разнавае ў майстэрні дзесяткі два намідаў, эскізаў, малюнкаў, арэліяны алоўкам, вугалем, пяром, гушчам і пачынае энергічна тлумачыць, што да чаго.

Па ўсім у відзе Петр Аляксеевіч — чалавек экспансіўны, хутка зарагаеца. Я слухаю яго і думаю пра тое, што мы, будучыя сьлязганцы абывацтва, кокам на якім значку, змедаўку і шыа-тупцы не падазраем, паной якіх творчых мук нарадзілася кожная дэталі, кожны штрышок.

— Вось такую кіпу літаратуры, — паказвае рукамі, — я прачытаў пра гербы, пра геральдыку. Цікава, я вам скажу, рэч. Наука злая. Ого, тут добра трыба мазі паурыць. І перабіраць варыянты. Рантам адсядаюць, што нешта знайшоў — усюкавае, апалявае святло і з аловак. Раніцаю паглядзіць, а баюхны, аноў не тое...

Ад малюнка да малюнка я прасочваю, як высяпае, выкрышталізаваецца задума мастака. Вось адзін з апошніх варыянтаў: шчыт на пагранічным слупе (Брэст горад пагранічны).

Гэта ж не так проста падаробаць эскізаваць... На вуліцы супрацоўнікі аддзялення іразаўчэжэ Г. Марціна і А. Барысавіч рыхтуюць выставку.

на шчыце — сімвалы баявой і працоўнай славы горада. — У гэтым напрамку буду працаваць, — гаворыць Данеліч.

Паралельна ён працуе над вялікімі пано, якія ўпрыгожаць горад у дні святна. Яны прысьвечаны ўчарашняму і сённяшняму дню Брэста.

Потым Пётр Аляксеевіч аноў вяртаецца да герба. Відзець, гэта работа стрэмай засела ў сэрцы.

— Зірніце яшчэ раз, калі ласка, на гэты варыянт. Праўда, лаканічна? Усе сімвалы зразумелыя?

— І кажу, што ўсё зразумела. Данеліч ўдзіхае і паказвае рашчывыя варыянты, дзе накруча на ўсяго па-трошчу — і і крапіца есьць, і новыя дамы, і завод...

У віхуры танца. Рэпэціруе народны ансамбль «Радаць».

па юбілейнай прамысловай выставай, на якой будзе прадстаўлена ўсё, што сёння вырабляе прамысловы Брэст.

— Вядзецца, амаль усе гэтыя прадпрыемствы будаваны за апошнія дзесяці гадоў, — з дэнарам гаворыць Галіна Нічыпаравіца, — а прадукцыя іх славіцца на ўвесь свет. Хто не ведае брасцкіх дыяноў, нашых панчоў, нашых прыбораў...

Успамінаю лічбы, якія мне называў старшыня гарсавета. У першым квартале гэтага года рост валяной прамысловай прадукцыі горада пераўзыхіў адпаведны мінулага года паказчык на 24 працэнты. Атрымана звышпланавая прадукцыя больш чым на 2,5 мільяна рублёў.

Побач з Домам тэхнікі — Брэсцкі абласны краязнаўчы музей. Тут таксама рыхтуюць вялікую юбілейную выставку, якая прасочыць усю гісторыю Брэста — ад таго моманту, як прывезлі на паселішча Варэсца параненага князя Святаполка, да бурлівага сённяшняга дня.

Намеснік дырэктара музея Тамара Адамчына Слесарук паказвае нам частку экспанатаў — фотаняны фрагмента Лаўрэнцэўскага легіёна з першым усепамяна пра Брэсцкае ў 1019 годзе, граматы нізаву, гербы, дакументы і малюны, якія адлюстравваюць слаўную гісторыю горада, яго непахісную стойкасць перад ворагамі — пачынаючы ад асады крыванамі і канчучы геральдай абаронай Брэсцкай крэпасці ў пачатку Вялікай Айчыннай вайны.

ВЫСТАВКА

— Выходзіць у свет і выданне «Радась» — аднаго з найбольш значных выданняў у гэтым годзе. Гэта выданне прысьвечана 950-годдзю Брэста. У ім змешчаны творы мастакоў, а таксама і гісторыя горада.

Мікалай Панцеляімонавіч паказвае эскізы старажытных мастакоў, аб'екты, прыпадкі будучы выкарыстаны ў гэтым выданні — над умі гэтым працуюць брасцкія мастакі У. Мікалаеў і М. Кілаў.

Вось на якім імчыцца па ілі ў даспех ратніка з лямпаю. За ім кучыні аб'екты, амуныны конныя і пешыныя вояны. Старажытныя паноцы з вялікімі коліма, вырашанымі з вялікага дрэўлянага кругляка. Плыне ладзав з купцамі і ратнікамі. А вось «Брасцкія столы», што вытрымалі асаду таўтонаўскіх рыцараў.

Малюнак за малюнкам разгорніцца перад гледачамі гісторыя горада. — Я нам некалькі лічбаў назаву, — гаворыць Мікалай Панцеляімонавіч, — адных удзельнікаў у гэтым выданні — 450 чалавек. Кожнаму патрэбны касцюм — ад апаратаў старажытнага купца да чырвоноармейскай гітасіеркі. Спрабуйце на іх пачаць дзевяць коней, каля 40 аўтамашынаў. Яны быць, разам не малы. Пасля прадстаўлення пачаюць сваё мастацтва 1900 спартсменаў. А вечарам — урачысты канцэрт, у якім прымуць удзел 250 самадзейных артыстаў.

Зараз у калектывах мастацкай самадзейнасці — рэпетыцыя за рэпетыцыяй. Наперадзе адназначны выступленні. Наш — народны танцавальны ансамбль «Радась» неадзе ў ліпені паедзе ў Францыю. Што і назаву — адназначна, вельмі адзначна паездка. Але моладзь у нас выдатная.

МОЛАДЗЬ. Сярод самых яркіх прыкмет новага, юнага Брэста — малодзія брастаўчане. — Ножны трыці жыхар нашага горада — камсамольскага ўзросту, — гаворыць Ларыса Вайтэвіч, другі сакратар гарнома камсамола.

Яна з захваленнем расказвае пра брасцкіх юнакоў і дзвучае, якія самадзіна працуюць на заводах і фабрыках, прымаючы самы актыўны ўдзел у грамадскім жыцці горада.

Пялёна працуе гарадскім клубу рэвалюцыйнай баявой і працоўнай славы, дырэктар пры клубе, прадпрыемствах, навучальных установах.

Стала ў Брэсце добрай традыцыя праводзіць многія ўрачыстыя цырымоніі ў сцен легендарнай крэпасці. Тут малодзія паступаюць у п'яніны, тут прымаюць у рады Ленінскага камсамола. Тут моладзь клянецца аберажы і памножыць ратніц і працоўных подзвігі бацькоў і дзядоў.

Вось і зусім нядаўна ў сцен Брэсцкай крэпасці было прынята і дзвучае. І кожнаму з іх уручылі білет стары казачыі ветаўраў дзюна воянаў П. Гуляў.

У розных кутках манументальнага Брэсцкага вакзала раскладлі руху літкіноў. Шукаю свой і вонка не затрымляючыся быць на назва: Парыж, Стангольм, Берлін, Варшава... А калі задумаецца... Вахочы, вост так проста з Парыжа і сюды. У Брэст. У крэпасці над Вугам. Крэпасці на заходняй граніцы Краіны Саветаў. Крэпасці, якая можа грозна сустраць непрыяцеля і гасціна — сябра.

М. ЗАМКІ, спец. кар. «Літаратуры і мастацтва»

ЗРАЗУМЕЛА

ЗРАЗУМЕЛА гаворыць струну радкой верша можа толькі і гэта, калі паўночы ў атраччэнні нешта зразумее і апалявае, здалося пэтычнае скарце табе пра чалавечыя пануцы на сваёй мове. Сталія музыканты умеюць здабываць пэзію з інструмента, і выканаўца тады роўна не толькі майстрам, а як бы і героём музычнай спаведзі.

Музыкант, пра канцэртны дзюбт якога я збіраюся расказаць, — яшчэ малоды. Слова «майстэрства» ў дачыненні да яго трыба вымаўляць асцярожна. Затое смела бр-рус сьвядаюць, што ён артыст нахлінае, індывідуальнасць цікава, талент, як кажуць, абяцаны.

Яўген Гладкоў іграе на цымбалах дзевяць гадоў. Многа гэта ці мала? Відзець, мала, калі мейце ўвазе перспектыву — творчасць музыканта-выканаўцы ў яго яшчэ наперадзе. І ў той жа час — многа, бо за гэтыя гады Яўген наблізіў да таго ўзросту выканаўчай культуры, калі хочацца гаварыць

усім складанасці — тэхнічнымі і змяшчальна-сэнсавымі, што памынае думаць, быць і гэтыя разы таксама напісаны былі з улікам выканаўчых магчымасцей беларускіх цымбалаў...

У яго цымбалаў прыгожы гул, вельмі мяккі, цёплы і кантыліанні месцах, задушыны, кравае за скарце. Гэты цымбаль якскад віртуозных пасажкаў, востры, адточаны рытм, бліскучая тэхніка, дэведзена да дасканаласці, калі здаецца, што тут не існуе ніякіх тэхнічных цяжкасцей. Гледачы на музыканта і слухачы яго, не пераставі здуліца дзевяці яго ігры. Гэта не та я цяжка работа, якая кідаецца ў вочы ў выкананні інаша сапіста, калі ўскладнаны валасы і потны лоб вылаюць слухачу. Гэта і не та музыка «жукі», калі ў гэтыя гады Яўген наблізіўся да таго ўзросту выканаўчай культуры, калі хочацца гаварыць

ста, дзевяціма, натуральна, упараўнаўна самабытнага майстра. Дзевяці гадоў — гэта вучоба ў Гомельскім музычным вучылішчы, куды ён прыйшоў літаральна пасля некалькіх месяцаў знаёмства з цымбаламі ў мастацкай самадзейнасці; гэта гады вучобы ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі ў класе праслаўленага беларускага музыканта, народнага артыста СССР прафесара Іосіфа Жыноўіча.

Зараз Яўген Гладкоў заканчвае першы год асітантуры-стажыроўкі ў кансерваторыі, яго навуковым кіраўніком з'яўляецца І. Жыноўіч.

Першы афісны канцэрт у зале кансерваторыі, канцэрт у двух аддзяленнях — па законах вуніжэ-урачыстасць чым парадуюць асітант-хора за год работы. А для слухачоў — гэта канцэрт музыканта, з якога можна патрабаваць на вялікім рахунку.

Яўген Гладкоў — таленавіты музыкант. Не будзе пераўзыхіць казачы, што гэты канцэрт даў права гаварыць аб ім, як аб адным з лепшых беларускіх цымбалаў.

Праграма, якую падрыхтаваў музыкант для сваёй спаведзі, разнастайная, цікавая па суаэтаў-лені творчых пошкіраў кампазітароў розных эпох і розных стыляў.

Першае аддзяленне — савецкая музыка, другое — кампазітары зарубажных краін.

У гэтым спісе з дзевяці твораў толькі два напісаны спецыяльна для цымбалаў. Канцэрт Камінскага і яго «Беларускія напелы». Усё астатняе — пералажэнні фартэп'янальных, скрыпачных і іншых інструментальных твораў: Іванска Гіера, тры прэлюдыі Шастаковіча, фінал сямата для скрыпкі і фартэп'яна Багатырова, творы Гайдна, Моцарта, Куперэна, Верачыні, Вацыні. Я Гладкоў іграе гэты творы так упэўнена, смела, так свабодна «спраўляючыся» з

Алена РАКАВА.

да знамянальнай даты

Набіраецца змянальнай пазе — 25-годдзе з дня вывазлення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Як рыхтуюцца да гэтага ўрачыстасці чым парадуюць працоўныя распуліны калектывы прафесіянальных артыстаў Мінска? — з такім пытаннем мы звярнуліся да мастацкага кіраўніка Беларускай драмы Г. Анчынава.

Зараз, — адказаў ён, — ідзе абнаўленне канцэртных праграм. У рэпертуар сталічных артыстаў уключаюцца творы, прысьвечаныя барацьбе беларускага народа за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы. У іх ліку гераічны літаратурна-музычны кампазітор І. Мяснішкін «Беларускія сыны», «Нам ёсць што ўспомніць», «Вечны агонь», «Вечер з Волгі», «Матароўка» і іншыя.

На вокладцы альбома серп і молот сімвал свабоднай працы ў нашай краіне і беларускі арміямент. Называецца гэты альбом «Нам ёсць што ўспомніць» Гомельскай філіяльнай вобласці. У ім змешчаны 53 біяграфіі і фота іеру, якія працуюць у сельскай гаспадарцы і на прадпрыемствах вобласці.

Тут імя першых Героў Сацыялістычнай Працы Гомельшчыны Тамары Шурыно і Еўдзіі Юхаравай. Цікава тым, што інавацыя пэсынага Марсэва — транзіста з Лельчыцкага раёна П. Канопліна, старшыня колгаса імя ХХІІ з'езда КПСР М. Хаванкага.

ВЯСНОВЫЯ МАРШРУТЫ АГІТБРЫГАД

Пра народны агітэрат «Усмішка», што вост ужо некалькі гадоў працуе ў Палачы культуры Магілёўскага завода штурнага валіама (мастацкі кіраўнік У. Баранюсіні) — лэаэрат прамі камсамола Беларускай вобласці і ўсіх раёнаў вобласці, амаль ва ўсіх абласных цэнтрах і Мінску — усёго больш ста разоў. Сто незвычайных сутраў і дожджачы, што сьвят вяселліцы і дожджачы, адной сатыры на тое, што адывае, што замянае, шодковыя нам яшчэ і прывацаць.

Не раз ужо «Усмішка» выступала і ў сёлета. Вось і зусім надыра вывазцаў гэты ў Гомель, высту паўрад удзельнікамі абласнога семінара культаветрабратніцка. Іграўнікі мастацкіх калектываў меймагчынасьці папрысутнічаць і на рэпетыцыі новай праграмы — «Добры дзень, дарогі сябры!»

24 красавіка адбылася прам'ера гэтай праграмы ў Палачы культуры завода штурнага валіама. Новае эстраднае прадстаўленне прысвечана 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Яно вырашана ў духу знакаміта «Сіняй блузы», у духу тэатра сатырычных мініячур.

Дзевяці на сцэне разгортаецца імпіла, дынамічна, «25-е першы паў» На сцэне ў прэцыцы Сьцюэны, набарэжыя Ільіа. Хлапчун-гэзетчыні выкрываюць апаўчына павядамленні аб разгортнанні падзей у Петраградзе... Чаніцы крок чырвонагардацкіх... Штурі Зімовага палача — «Хто

тут часова? Злы!» А вост ужо грамадзянская вайна... «Маніфест барона фон Брандэнбург» Імпіла атака конічыца будзівіага...

У першым аддзяленні ў верхах і пэсыях, танцах і інтэрмедых самадзейныя артысты ўзасобілі гісторыю нашай Радзімы, уключаючы Ачынуую вайну. Другое аддзяленне пабудавана на матэрыялах нашых будучы. Асцэлівы поспех выпаў на долю артыстаў «Усмішка» Станіслава Кружылава, Юрыя Напалкава, Генэдыя Шухмана і іншых. Многім з іх даяваеся выканаць па некалькі ролюў, здуліваючы гледачоў мастацтвам пераўвасобленні.

Новая праграма «Усмішка» «Добры дзень, дарогі сябры!» была добра ўспрыята магілёўчанамі. У мал тэатр пакама яе ў Мінску і маранам Філаранскага Балтэйскага чырава.

Не трыба афіш і рэкламы. Дагэтай пазачыні ў калгаса і пагэтай вестна маланіка разнасыцца па ўсіх вёсках. У раёне ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці Дома культуры ведаюць добра. Ведаюць і заўсёды чакаюць з імі сустраць. Падобна сьляскаму гледачу дружны калектывы маладых змучаў. У аснове яго надыра, вострага рэпертуару — факты ілюстрацыя самадзейнасці. Агітбрыгады ўспрамаюць перадаваць і трапным, вострым словам высмеваюць гультаёў, п'яноў, самагоншчыкаў.

А забавныя сцэны, інтэрмеды, пэсы і танцы вяселяць душу, узнімаюць настроі.

Есць у гледачоў любімыя акцёры. Гэта сёстры Праворныя — Надзірына, Надзея, Ніна, Зінаіда і Ліна. Выдуць сьлявачы і паказвае глядацкаму здымаюцца гледацкаму зала. Сьлявачы сёстры пэсы пра партызанку Галіну, пра бабуну і яе куранта, «Ці свет, ці сьвітае», частушкі і многія іншыя.

Удзельнікі Рыбак чытае вершы. Ціпер у яго рэпертуары ўрывак з пэсы «Ленін» Мішкоўскага. У суправажэнні эстраднага ансамбля, якія кіруе Анатоль Калатоўкін, вынаваюцца пэсы савецкіх кампазітараў. Вясёлыя інсідзіроўкі і інтэрмеды ставіць Іван Камароў. Гэтыя нумары звычайна вымаюць у гледачоў смех і жыўленне.

У красавіку агітбрыгада пабыла ў калгасах імя Калініна, «Новае жыццё», «Праўда», «Вісцесні рабочы». Выступалі на цэнтральных сьлядах і брыгадах.

У дні першамайскіх свят запрашэння агітбрыгадаўцы атрымаюць многа. 30 красавіка яны ваячы многа ў канцэрте ў раённым Доме культуры. А 3 мая — канцэрт у калгасе «40 гадоў Кастрычніка».

У святковым убранні Стаўбюсі раённы Дом культуры. Прыліны рознакаляровай ілюмінацыі,

лезунгі, транспаранты. Сёння, 30 красавіка, у Доме культуры дзіцячы ўрачысты перамацаваў і-му Мал — Дню міжнароднай салідарнасці працоўных.

Вечар закончыцца свечным канцэртам, у якім прымуць удзел аб'яўнаны сілы самадзейных артыстаў наліскага агітэатра «Моры». Будучы выканаўца пэсы пра Леніна, партыю і Радзіму, масавае сцэна з першай тэатрыліававай праграмы агітэатра «Мой родны кут, як ты мне мілы».

Заслужаны дзеч культуры БССР У. Таран разам з загэдыма раёнага аддэла культуры У. Яўсёйчыкам падрыхтавалі сатырычны агляд па Стоўбача. А Ніна і Ала Бабыцін, Анатоль Дзж. Марыя і Дзімітрый Грэсь, Уладзімір Гоцінаў ведаюць многа вясновых пэсы, танцаў, жартоўных сцэнак мініячур.

Гэты святковы канцэрт — саебасобліва вясновы старт для самадзейных артыстаў. Ужо складзены маршруты іх выступленняў у калгасах у дні палых работ. Першы майскі канцэрт у вёсцы адбудзецца ў калгасе «Чырвоны партызан».

Запоўненая вясна нейкім чынам паўплывала на дзевяцінай самадзейных артыстаў. Не выдзеш пакулы што з канцэртаў у поле: холадна, грэзна, моіра...

Артысты-аматары вырашылі аб'яднаць свае сілы, стварышы міні калектыв агітэатра. Распрацоўваецца сцэнарый новага тэатрыліавамага выступлення, які уможна называюць «Палудзёў бы цяпер Ленін, як жыўе наша сьля».

ІВАН ГУРБАН

цясляр Навасіжскага жылкагасбуда

БУДАЎНІЧЫ ПАРАД

Было спачатку страшна выйсці На край сцены, дзе сівер роў. Дзе трэсі падоўчы, як лісце, З-пад нашых вострых тапароў.

Дарма нас гоічы з даху студзень. Мы не хаваемся ў кайнер, Бо, як паветра, трыба людзям Углынацца сонечных кватэр.

Мы тапарамі чэнам бэрні, І над зямлёю ў снегапад Выходзіць сорах крокваў роўных На будучыні наш парад.

НОВЫЯ ГОНІ

Буслям праішоў экскаватар наш смела — І у калгасах вада зашумела. Мне не ахота прыгадваць былое: Хошч, хмызнячы дзі балота гілое. Помню, тады бакасы рагатамі, Што мы з балота карысці не бралі. Колькі багачы ў тарфяніках дрэлі! Тут не балоты — нубанскія землі. Засуха тут збавіны не скалечыць, Тройчы акупіцца пот чалавечы... Мы зваралі тарфянікі смеля — Глянецца намгове зямля пашырала!

